

Editorial

Aquest número de la revista UTE es publica gairebé un any després de l'inici de la pandèmia del COVID-19. Dotze mesos en els que s'han posat de manifest les mancances no només en termes d'accés a la tecnologia i dispositius digitals per part de moltes famílies, sinó també en aspectes tan importants per a l'educació com son la competència digital de docents, les actituds cap a la tecnologia, així com també les necessitats en el canvi de metodologies educatives que necessitem per abordar el model híbrid que hem heretat d'aquesta emergència sanitària mundial. Ara bé, també cal reconèixer els aspectes positius que emergeixen d'aquest context; hem demostrat que podem portar a terme no només classes, sinó conferències i congressos, científics debats, converses i treball col·laboratiu entre universitats i escoles, tot en contextos digitals i també, en aquest sentit, s'han evidenciat una infinitat d'oportunitats que hem de tenir la capacitat d'aprofitar-les.

Aquesta nova realitat ha posat sobre la taula diferents aspectes relacionats amb l'educació formal, s'han pogut fer estudis sobre l'estat de l'art de l'educació en pandèmia, i sobretot, avaluar i reflexionar sobre l'ús de la tecnologia, des de l'educació infantil fins als contextos informals d'adults. Aquesta ha estat revisada durant aquests mesos i en aquest número volem oferir eines de reflexió en el desenvolupament de diferents propostes que esperem siguin interessants per a investigadores, docents i professionals de l'educació en general.

A l'article de Mireia Moncada Pérez i Albert Casals Ibáñez "La música a l'escola: aproximació a l'educació musical actual a l'àrea metropolitana de Barcelona." Es mostra una aproximació a la realitat musical escolar a partir d'un estudi exploratori en el marc dels Serveis Territorials del Vallès Occidental i del Consorci d'Educació de Barcelona. Les dades de 135 escoles indiquen que els i les especialistes treballen a partir dels diversos contextos musicals d'aprenentatge, tot i que situen el bloc de cançó i veu com a eix. Pel que fa les tecnologies digitals, indiquen que l'ús d'aquests recursos és un àmbit poc explorat, i pot ser en part a conseqüència de la manca de recursos i formació docent.

En aquesta mateixa línia, l'article de l'Elisa Biosca Cavero, anomenat "Conceptos astronómicos en Educación Infantil: ¿Son capaces los alumnos/as de 5 años de comprender el ciclo de día/noche mediante el movimiento de rotación terrestre?" es pregunta sobre com entén, una mostra de 16 alumnes d'educació infantil el moviment de translació de la terra i com el saben explicar després d'una intervenció amb eines audiovisuals a l'aula. Els resultats mostren que la majoria de l'alumnat, després de la intervenció, era capaç de donar una explicació prou correcta del cicle dia-nit.

Finalment, l'article de Jorge Angel Martínez Navarro "Indicadores de abandono en contextos MOOC, una aproximación pedagógica desde la literatura" reflexiona sobre un dels problemes més importants dels cursos massius en línia: l'abandonament. Gràcies a les dades d'aquests contextos no-formals d'aprenentatge es poden utilitzar eines de "learning analítics" que apunten cap a possibles variables implicades. La triple revisió de la literatura portada a terme per l'autor ofereix una llista d'indicadors relacionats amb l'abandonament als MOOC que pot servir en un futur per al disseny pedagògic d'aquests entorns d'aprenentatge tan utilitzats darrerament.

En aquest volum de la revista, hem volgut compartir també tres resums de tesi que s'han llegit aquest curs i que mostren cap on apunta la recerca en educació i tecnologia. En concret, l'Anna Sánchez ens presenta "La competència digital dels estudiants universitaris: conceptualització i avaluació. El cas de la URV", un estudi que pretén analitzar el nivell de competència digital dels estudiants que arriben a la universitat, segons els seus estudis i altres variables. Aquesta tesi acaba amb una proposta per assegurar el desenvolupament de la competència digital per part dels estudiants que abordi diferents aspectes clau com la planificació institucional, la formació concreta i els recursos que la universitat ha de posar a disposició dels actors implicats.

El Jordi Mogas presenta el resum de la tesi anomenada "Smart Classrooms i l'adveniment de la Quarta Revolució Industrial: anàlisi dels factors clau per al disseny d'aules intel·ligents" on es descriuen les aules intel·ligents, tot analitzant-ne els elements diferenciadors, les dimensions i les interrelacions, amb l'objectiu de comprendre les tendències que poden proporcionar millores en els processos d'ensenyament-aprenentatge dels estudiants del segle XXI. Un dels resultats clau d'aquesta tesi és la definició d'escoles intel·ligents, que han d'estar dotades de sistemes de gestió integral i solucions automatitzades, han d'estar centrades en les persones i ser inclusives, i han de ser sostenibles, amb l'objectiu d'acollir una educació intel·ligent tot adoptant de manera eficient noves metodologies d'aprenentatge i avenços de la Quarta Revolució Industrial.

En darrer lloc, la doctora Elisabetta Porcceda reflexiona sobre l'Aprenentatge Integrat de Continguts i Llengua Estrangera (AICLE) a la tesi "Educational prospects of Techno-CLIL strategies and implementation in the subject of History for the last triennium of Secondary schools". Primer explica com la pròpia definició d'AICLE no és clara, a causa de la seva complexitat, ni atractiva per molts docents. La part teòrica del treball es tanca amb una revisió de la literatura sobre AICLE relacionada amb pedagogies, enfocaments lingüístics i metodologies integrades, amb la finalitat de respondre a les mancances en aquest camp per a la formació, i evidenciant, per a això, la importància de l'adopció de les TIC. Després d'una investigació-acció participativa crítica que va involucrar a tres escoles a Itàlia, es presenta la construcció de dos models per a implementacions d'Història a través d'AICLE i les tecnologies digitals.

Pensem fermament que el conjunt d'aquests articles i resums, a mode de síntesi, de tesi ens ajudi a reflexionar durant aquests mesos de nova normalitat, que de ben segur estarà lligat a la comprensió i aplicació de metodologies adequades als models híbrids d'aprenentatge que han arribat per a quedar-se.

Per últim, aquest segon volum del 2020 també té una altra particularitat i és que representarà el darrer d'aquesta etapa de 44 anys de la revista Universitas Tarraconensis. Revista de Ciències de l'Educació que durant tots aquets anys ha estat editada pel departament de Pedagogia i a partir del 2021 passarà a editar-se des del grup de recerca ARGET. Comença una nova etapa de redefinició de l'estructura i el contingut d'aquesta revista de la que tindreu notícia durant els propers mesos.

Volem donar les gràcies a tantes i tantes persones: editors, consells de la revista, autors i autores per la seva dedicació, les seves aportacions i per creure en aquest projecte que, en poc temps, complirà mig segle. Treballar per la comunicació i la difusió científica sempre constitueix una bona inversió. Esperem continuar comptant amb les vostres aportacions i us animem a continuar confiant amb la revista UTE per a compartir el vostre coneixement.

El Consell Editorial.